

Uchwała Nr.....

Rady Powiatu Ciechanowskiego

z dnia .....

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej
na lata 2024 - 2026**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r., poz. 1526 z późn. zm.), w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.) – Rada Powiatu Ciechanowskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 w brzmieniu załącznika Nr 1 do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Ciechanowskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący

Rady Powiatu Ciechanowskiego

Sławomir Morawski

UZASADNIENIE UCHWAŁY

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej

na lata 2024 – 2026

Zgodnie z treścią art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.) do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej zawierających m.in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

W myśl art. 4 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r., poz. 1526 z późn. zm.) powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dotychczasowy Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej uchwalony był na lata 2021 – 2023.

Powyższe uzasadnia podjęcie uchwały w tym przedmiocie.

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Ciechanowie
mgr Anna Karaś

**Załącznik Nr 1
do Uchwały Rady Powiatu
Ciechanowskiego
Nr
z dnia 25 marca 2024 roku**

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZATĘPCZEJ NA LATA 2024 - 2026

CIECHANÓW, dnia 18 stycznia 2024 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3 - 6
1. Charakterystyka pieczy zastępczej	6 - 8
1.1 Rodzinna piecza zastępcza w powiecie ciechanowskim.....	8 - 16
1.2 Instytucjonalna piecza zastępcza w powiecie ciechanowskim.....	16 - 18
1.3 Realizowane programy wspierające i promujące rodzicielstwo zastępcze.....	18 - 29
1.4 Świadczenia na usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków zastępczych form opieki.....	30 - 31
2. Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.....	32 - 34
3. Cele Programu i zadania do realizacji.....	34 - 39
4. Zakładane rezultaty	40
5. Limity rodzin zastępczych.....	40 - 41
6. Zagrożenia dla realizacji działań	41
7. Źródła finansowania.....	42
8. Realizatorzy programu.....	42
9. Sposób monitorowania Programu	43

Wstęp

Najlepszym środowiskiem życia i wychowania dziecka jest rodzina. Rodzice zobowiązani są do tego, aby troszczyć się i zapewnić dziecku odpowiednie warunki życia oraz umożliwić wszechstronny rozwój osobowości. Dopiero w razie pojawienia się jakichkolwiek trudności w należyтым wypełnianiu obowiązków wynikających z władzy rodzicielskiej, rodzicom należy się pomoc i wsparcie ze strony państwa. Celem wsparcia jest przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W przypadku, gdy wykorzystane zostaną wszelkie możliwe formy pomocy, a rodzice dziecka nadal nie są w stanie należycie wypełniać swoich obowiązków, dziecko może zostać umieszczone w pieczy zastępczej, której celem jest zapewnienie mu czasowej opieki i wychowania. Gdy mimo podejmowanych działań zostanie wyjęte z rodziny biologicznej i umieszczone w systemie pieczy zastępczej, niezbędne jest podjęcie ścisłej współpracy pracowników socjalnych i asystentów rodzinnych w gminach z pracownikami i koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie, w celu podjęcia wspólnych przedsięwzięć mających na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny naturalnej. Należy podkreślić, że aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przynosił pożądane efekty należy położyć szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną w środowisku jej zamieszkania. To na barkach asystentów rodziny czy pracowników socjalnych ośrodków pomocy spoczywa ciężar pracy z rodziną biologiczną w przewidywaniu trudnych sytuacji życiowych, w tym dotyczących opieki nad dzieckiem. Dlatego też najważniejszym zadaniem dla wszystkich służb pomocy społecznej w powiecie powinna być praca z rodziną biologiczną. Pomoc i wsparcie powinno być udzielone przez specjalistów przygotowanych do pracy z rodziną w środowisku lokalnym, a pomoc ta winna być udzielana z uwzględnieniem prawa dziecka do wychowywania w rodzinie naturalnej, utrzymywania osobistych kontaktów z tą rodziną, poszanowania godności, prywatności dziecka i rodziny.

Ustawa nakłada na samorząd gminny obowiązek wspierania rodziny w środowisku zamieszkania, natomiast na powiat, organizację pieczy zastępczej. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych jest zespołem planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie tych funkcji. Zagadnienie pieczy zastępczej uregulowane jest w sposób kompleksowy w jednym akcie prawnym – ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ustawy „*system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji*

i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców”. W dalszej części ustawa mówi, że „obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej”.

Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo do czasu umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej. Coraz częściej mamy jednak do czynienia z sytuacją, w której dzieci w rodzinnym środowisku zastępczym pozostają długoterminowo, nawet do chwili usamodzielnienia. Piecza zastępcza przygotowuje dziecko do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania kontaktów z rodziną i rówieśnikami oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także dąży do zaspokojenia wszelkich potrzeb dzieci tj. emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych oraz kulturalno-rekreacyjnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie dysponuje bazą lokalową oraz kadrową w postaci zatrudnionych specjalistów z wieloletnim doświadczeniem. Dodatkowo tutaj Centrum prowadzi dla mieszkańców powiatu ciechanowskiego bezpłatne poradnictwo specjalistyczne: prawne i psychologiczne, które ma na celu między innymi objęcie wsparciem rodzin w kryzysie.

Niniejszy program został opracowany na podstawie art. 180 pkt 1 ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej, która nakłada na samorząd powiatowy obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok.

Pierwszy taki program powstał w 2012 roku i obowiązywał na latach 2012-2014, następny opracowany był na lata 2015-2017, kolejny na lata 2018-2020, a ostatni na lata 2021 – 2023. W związku z upływem okresu obejmowania zachodzi konieczność opracowania kolejnego Programu, który jest kontynuacją dotychczas realizowanego. „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy zastępczej na lata 2024-2026” w dalszej części zwany „Programem” został opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie we współpracy z innymi podmiotami działającymi w sferze pieczy zastępczej. Przedstawiony program służy

usystematyzowaniu i ukierunkowaniu działań, ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie ciechanowskim na lata 2024 – 2026. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania programu mogą ulegać modyfikacjom i uzupełnieniom. Program zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie powiatu ciechanowskiego, określa kierunki działań oraz ustala zakres prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej. Głównym celem podejmowanych działań będzie zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, właściwych warunków dla sprawowania w/w opieki oraz wydatkowania stosownych środków finansowych. Zgodnie z w/w ustawą zadania związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej należą do zadań własnych powiatu. Program został opracowany z uwzględnieniem diagnozy sytuacji rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu ciechanowskiego oraz w oparciu o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi. Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano: sprawozdania rzeczowo - finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, dane z GUS, sprawozdania i informacje własne PCPR, informacje przygotowane przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu ciechanowskiego. Aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przynosił pożądane efekty należy położyć szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną naturalną. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu wszystkich możliwych form pomocy i wsparcia rodziny, w której ono przebywa.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej wykonuje starosta za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Zarządzeniem Nr 18/2011 Starosty Ciechanowskiego z dnia 13 października 2011 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie ciechanowskim. Realizując zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tutaj Centrum podejmuje ścisłą współpracę z funkcjonującymi na terenie powiatu instytucjami: Sądem Rodzinnym w Ciechanowie, Placówką Opiekuńczo - Wychowawczą Socjalizacyjną, Komendą Powiatową Policji w Ciechanowie, Wojewódzkim Ośrodkiem Adopcyjnym Oddział w Ciechanowie, ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, instytucjami oświatowymi,

podmiotami leczniczymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

1. Charakterystyka pieczy zastępczej

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. Ma ona charakter czasowy. Zapewnia:

- 1) pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
- 2) przygotowanie dziecka do:
  - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
  - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
  - c) nawiązywania i do podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- 3) zaspokajanie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza i rodzinny dom dziecka. Formą instytucjonalnej pieczy zastępczej jest placówka opiekuńczo – wychowawcza.

W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej lub gdy władza ta została im ograniczona bądź zawieszona. Jest to forma pomocy dziecku w przypadku niemożności zapewnienia mu opieki i wychowania ze strony rodziców biologicznych.

Rodzina zastępcza jest częścią szerszego systemu na rzecz pomocy dziecku i jego rodzinie. System ten tworzy zarówno rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka, placówki instytucjonalne pieczy zastępczej, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, jak i rodzina biologiczna oraz asystent rodziny, pracownik socjalny, a także sąd decydujący każdorazowo o losie dziecka, kurator oraz inne instytucje świadczące pomoc na rzecz dziecka i rodziny w kryzysie (organizacje pozarządowe, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej).

Typy rodzin zastępczych

Wśród rodzin zastępczych wyróżniamy:

1. **Rodziny zastępcze spokrewnione** – tworzą je najbliżsi krewni dziecka, czyli dziadkowie lub rodzeństwo (babcia, dziadek, pełnoletni brat, pełnoletnia siostra)
2. **Rodziny zastępcze niezawodowe** – tworzą je członkowie rodziny dziecka niebędący jego wstępnymi lub rodzeństwem, jak również osoby niespokrewnione z dzieckiem
3. **Rodziny zastępcze zawodowe** – to rodziny zastępcze, z którymi starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej; tworzą ją małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka powierzonego ich opiece. Wśród rodzin zastępczych zawodowych wyodrębnić możemy dodatkowo:
  - rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne – przebywają w niej dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, małoletni mający kłopoty w funkcjonowaniu społecznym (umieszczani w w/w rodzinie na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich) oraz małoletnie matki z dziećmi;
  - rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – rodziny tego typu przygotowane są by działać w przypadkach nagłych, m. in. w wyniku interwencji sądowych, policyjnych czy pozostawienia dziecka w szpitalu. W stanie gotowości pozostają 24h na dobę.
4. **Rodzinny dom dziecka** – to miejsce, w którym może przebywać nie więcej niż ośmioro dzieci. Z osobą prowadzącą rodzinny dom dziecka starosta zawiera umowę o świadczenie usług, z tytułu której przysługuje stałe wynagrodzenie miesięczne.
5. **Rodziny pomocowe** - sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą.

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie.

Grafika 1.

Źródło: Opracowanie własne PCPR Ciechanów

1.1. Rodzinna piecza zastępcza w powiecie ciechanowskim

Na terenie powiatu ciechanowskiego zgodnie z Powiatowym Programem Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023, przyjętym uchwałą Nr VI/29/218/2021 Rady Powiatu Ciechanowskiego z dnia 25 stycznia 2021 r. - i określonym w tym Programie - limitem rodzin zastępczych zawodowych miały powstać 3 takie rodziny. Niestety nie udało się osiągnąć założonych minimalnych limitów. Wynikało to z braku odpowiednich kandydatów do pełnienia tej funkcji rodziny zastępczej zawodowej. W związku z brakiem kandydatów na ww. rodziny oraz uwzględniając potrzeby w zakresie liczby dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych, w tym zawodowych na lata 2024 – 2026 założono minimalny limit rodzin zastępczych zawodowych, który wynosi:

1. Na rok 2024 - do 1 rodziny zawodowej,
2. Na rok 2025 - do 1 rodziny zawodowej,
3. Na rok 2026 - do 1 rodziny zawodowej.

Problem braku wystarczającej liczby rodzin zastępczych zawodowych w stosunku do potrzeb umieszczania w nich dzieci nie dotyczy tylko powiatu ciechanowskiego, ale jest od wielu lat problemem ogólnokrajowym. Pogłębia go również fakt, iż z roku na rok znacznie zwiększyła się liczba dzieci kierowanych postanowieniami sądów do rodzin zastępczych.

Obecnie na terenie powiatu ciechanowskiego funkcjonuje 6 rodzin zastępczych zawodowych, w tym 2, które pełnią funkcję pogotowia rodzinnego.

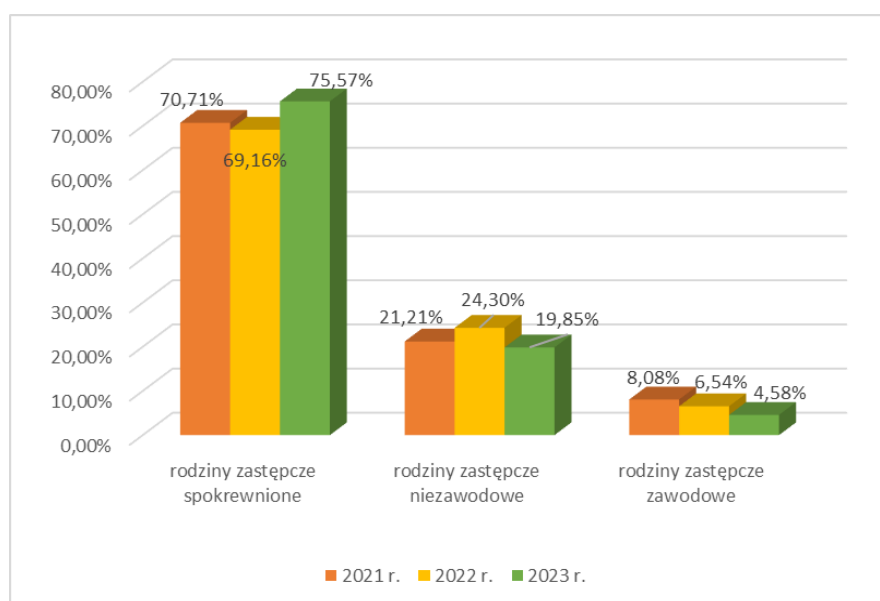
Tabela nr 1. Liczba rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu ciechanowskiego w poszczególnych latach

Forma pieczy zastępczej	Liczba w ciągu całego roku 2021 r.	Liczba w ciągu całego roku 2022	Liczba w ciągu całego 2023 roku
Rodziny zastępcze spokrewnione	70	74	99
Rodziny zastępcze niezawodowe	21	26	26
Rodziny zastępcze zawodowe:	8	7	6
w tym o charakterze pogotowia rodzinnego	3	2	2
Liczba rodzin zastępczych ogółem:	99	107	131
Placówka opiekuńczo - wychowawcza	1	1	1

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów.

Z powyższego zestawienia wynika, że corocznie dominującą grupą są rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem. W 2023 r. odnotowano rekordowy przyrost ich liczby. Stan rodzin zastępczych niezawodowych w omawianym okresie utrzymywała się na podobnym poziomie, choć w 2023 r. również odnotowano wzrost ich liczby. Od roku 2021 odnotowujemy niestety ciągły spadek w liczbie rodzin zastępczych zawodowych.

Wykres nr 1. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu ciechanowskiego z podziałem na rodzaj w latach 2021 -2023.

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów.

Funkcjonujące na terenie powiatu ciechanowskiego rodziny zastępcze zapewniają opiekę i wychowanie dzieciom w wieku od urodzenia - zgodnie z przepisami - możliwością pozostania w rodzinie zastępczej aż do ukończenia 25 roku życia, w przypadku kontynuowania przez dziecko nauki. Poniższe zestawienia ilustrują liczbę dzieci umieszczonych w poszczególnych rodzajach rodzin zastępczych na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2021 – 2023.

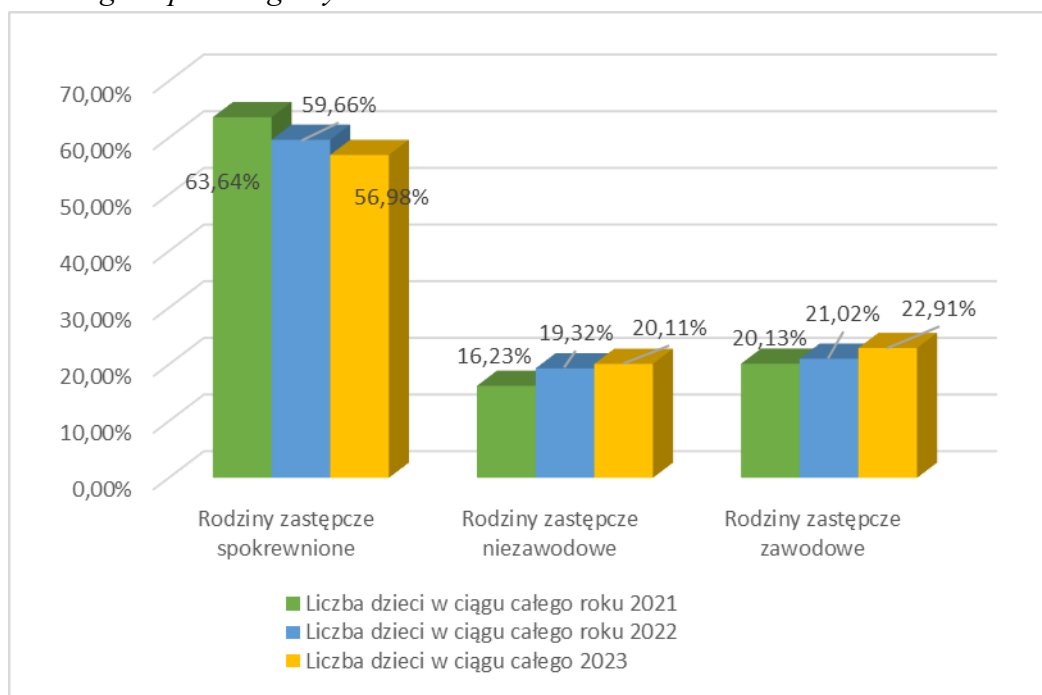
Tabela nr 2. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu ciechanowskiego w poszczególnych latach.

Forma pieczy zastępczej	Liczba dzieci w ciągu całego roku 2021 r.	Liczba dzieci w ciągu całego roku 2022	Liczba dzieci w ciągu całego 2023 roku
<i>Rodziny zastępcze spokrewnione</i>	98	105	102
<i>Rodziny zastępcze niezawodowe</i>	25	34	36
<i>Rodziny zastępcze zawodowe</i>	31	37	41
<i>w tym o charakterze pogotowia rodzinnego</i>	11	15	24
<i>Ogółem liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej:</i>	154	176	179
<i>Placówka opiekuńczo – wychowawcza na dzień 31.12.</i>	14	16	17

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów.

Obserwuje się znaczny przyrost w ilości umieszczanych dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych i zawodowych, a szczególnie w rodzinach zastępczych zawodowych o charakterze pogotowia rodzinnego. W 2023 r. w rodzinach zastępczych zawodowych o charakterze pogotowia rodzinnego, odnotowano rekordowy wzrost liczby umieszczeń dzieci w trybie zabezpieczenia. W 2021 r. w rodzinach zastępczych zawodowych o charakterze pogotowia rodzinnego umieszczono 11 dzieci, w 2022 r. 15 dzieci, zaś w 2023 r. aż 24 dzieci (118% wzrost w stosunku do roku 2021).

Wykres nr 2. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu ciechanowskiego w poszczególnych latach.

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów.

Ponadto w 2021 r. 16 dzieci pochodzących z powiatu ciechanowskiego przebywało w 10 rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów, w 2022 r. takich dzieci było 21 w 13 rodzinach zastępczych. W 2023 r. sytuacja ta dotyczyła aż 37 dzieci w 15 rodzinach zastępczych. Należy zauważyć, że w rodzinach zastępczych na terenie powiatu ciechanowskiego w 2021 r. przebywało 17 dzieci w 10 rodzinach; w 2022 r. 21 dzieci w 13 rodzinach, zaś w 2023 r. 24 dzieci w 15 rodzinach.

Tabela nr 3. Liczba dzieci, które opuściły rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo – wychowawcze w poszczególnych latach

Forma pieczy zastępczej	Liczba dzieci w ciągu całego roku 2021 r.	Liczba dzieci w ciągu całego roku 2022	Liczba dzieci w ciągu całego roku 2023 roku
Rodziny zastępcze spokrewnione	15	13	18
Rodziny zastępcze niezawodowe	0	6	9
Rodziny zastępcze zawodowe	0	11	15
Placówka opiekuńczo - wychowawcza	8	6	5

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów.

Poniżej przedstawiono tabelę ilustrującą powstawanie i rozwiązywanie rodzin zastępczych w latach 2021-2023. Z poniższego zestawienia wynika, że w ostatnich trzech latach – największą grupę rodzin utworzonych i rozwiązanych stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione.

Tabela nr 4. Powstawanie i rozwiązywanie rodzin zastępczych, w latach 2021 – 2023

Liczba rodzin zastępczych	Razem			
	2021	2022	2023	Ogółem
utworzonych:				
ogółem w tym:	14	17	14	45
spokrewnionych z dzieckiem	10	10	9	29
niezawodowych	3	7	5	15
zawodowych	1	0	0	1
Rozwiązanych:				
ogółem w tym:	6	16	15	37
spokrewnionych z dzieckiem	6	9	8	23
niezawodowych	0	5	7	12
zawodowych	0	2	0	2

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów

Dotychczas sporadyczne przypadki powrotu dzieci pod opiekę rodziców biologicznych czy przysposobienia, w roku 2023 stały się częstszą praktyką. Do 9 rodzin biologicznych powróciło 18 dzieci, 1 dziecko zostało przysposobione przez rodzinę zastępczą i 1 dziecko trafiło do Regionalnej Placówki Opiekuńczo – Terapeutycznej w Ignatkach.

Wszystkie rodziny zastępcze, w których przybywają dzieci do 18 roku życia są objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub przedstawiciela organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 77 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Koordynatorzy i przedstawiciele organizatora rodzinnej pieczy zastępczej udzielają pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym w realizacji ich zadań, ale także na bieżąco monitorują prawidłowość wykonywania powierzonej im funkcji dokonując oceny rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do powierzonej funkcji i jakości wykonywanej pracy wynikającej z art. 132 ustawy z częstotliwością wynikającą z art. 134 ustawy. Koordynatorzy opracowują szereg dokumentów, poczynając od planów pomocy dziecku, ich modyfikacji, przygotowują ocenę całokształtu sytuacji dziecka we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej, szkołami, sądami rodzinnymi i innymi instytucjami, opracowują i przedkładają do właściwych sądów i ośrodków adopcyjnych opinie dotyczące zasadności dalszego pobytu

dziecka w rodzinie zastępczej, zgłaszają do ośrodków adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, występują do właściwych sądów z wnioskami o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej oraz przygotowują we współpracy z wychowankiem i jego opiekunem indywidualne programy usamodzielnienia.

Tabela nr 5. Liczba koordynatorów i rodzin objętych ich pomocą i wsparciem w latach 2021 – 2023.

Lata	Liczba koordynatorów	Liczba rodzin zastępczych ogółem	w tym liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatorów	Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem koordynatorów
2021	4	99	81	125
2022	6	107	91	148
2023	6	131	106	175

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów

Aktualnie rodziny zastępcze funkcjonują na terenie wszystkich 9 gmin powiatu ciechanowskiego. Według danych na koniec 2023 r. najwięcej rodzin zastępczych funkcjonowało na terenie gminy miejskiej Ciechanów – 41, gminie wiejskiej Ciechanów (9) i gminie Sońsk (9). Poniżej przedstawiono szczegółowe dane na temat liczby rodzin zastępczych oraz dzieci w nich przebywających w rozbiciu na poszczególne gminy powiatu ciechanowskiego.

Tabela nr 6. Liczba rodzin zastępczych i wychowanków rodzin zastępczych w poszczególnych gminach powiatu ciechanowskiego – stan na 31.12.2023 r.

Nazwa gminy	Ogółem	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Miasto Ciechanów	41	57
Miasto i Gmina Głinojeck	7	11
Gmina Ciechanów	9	19
Gmina Gołymin	4	11
Gmina Grudusk	4	7
Gmina Ojrzeń	4	8
Gmina Opinogóra	6	12
Gmina Regimin	7	13
Gmina Sońsk	9	9
Ogółem:	91	147

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów

Rodzinie zastępczej udziela się świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka. Wysokość pomocy uzależniona jest od typu rodziny zastępczej. W omawianych latach wysokość świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej, zgodnie z obwieszczeniami ulegała zmianom, które przedstawione są w poniższym zestawieniu. Finalnie - od 1 czerwca 2023 r. zgodnie z obwieszczeniami, wysokość świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka wynosi:

- w rodzinie zastępczej spokrewnionej 899,00 zł miesięcznie
- w rodzinie zastępczej niezawodowej i zawodowej 1 361,00 zł miesięcznie.

Tabela nr 6. Wysokość świadczeń na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w latach 2021 – 2023.

Wysokość świadczenia na dziecko umieszczone w:	2021 r.	2022 r.	2023 r.
rodzinie zastępczej spokrewnionej od 01.06.	694,00 zł 746,00 zł	746,00 zł 785,00 zł	785,00 zł 899,00 zł
rodzinie zastępczej niezawodowej od 01.06.	1 052,00 zł 1 131,00 zł	1 131,00 zł 1 189,00 zł	1 189,00 zł 1 361,00 zł
rodzinie zastępczej zawodowej od 01.06.	1 052,00 zł 1 131,00 zł	1 131,00 zł 1 189,00 zł	1 189,00 zł 1 361,00 zł

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów

Osoby pełniące funkcję zawodowej rodziny zastępczej otrzymują miesięczne wynagrodzenie, które również uzależnione jest od typu rodziny zastępczej zawodowej. Na przestrzeni lat podlegało ono waloryzacji. Poniżej przedstawiona została tabela ilustrująca wzrost kwot wynagrodzeń na przestrzeni omawianych lat.

Tabela nr 7. Wysokość wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych w latach 2021 – 2023.

Wysokość wynagrodzenia:	2021 r.	2022 r.	2023 r.
rodzina zastępcza zawodowa	3 200,00 zł	3 200,00 zł (I-VI) 3 500,00 zł (VII-XII)	3 500,00 zł (I) 4 100,00 zł (II-XII)
rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego	4 000,00 zł	4 000,00 zł (I-VI) 4 300,00 zł (VII-XII)	4 300,00 zł (I) 5 084,00 zł (II-XII)

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów

Poniżej przedstawiono zestawienie wydatków i dochodów utrzymania rodzin zastępczych w latach 2021 – 2023.

Tabela nr 8. Wydatki i dochody utrzymania rodzin zastępczych ponoszone przez powiat ciechanowski w latach 2021 – 2023 w zł.

Rok	2021	2022	2023
Łączne roczne wydatki powiatu ciechanowskiego przeznaczone na wynagrodzenia dla rodzin zastępczych i osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich	433 087,73 zł	421 927,24 zł	379 173,65 zł
Łączne roczne wydatki powiatu ciechanowskiego przeznaczone na wypłatę świadczeń dla rodzin zastępczych	1 514 188,04 zł	1 765 061,39 zł	1 824 378,97 zł
Wydatki przeznaczone na utrzymanie dzieci z terenu naszego powiatu przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów	270 159,00 zł	424 442,86 zł	343 741,46 zł
Dochody uzyskane z tytułu przebywania dzieci z innych powiatów w rodzinach zastępczych na terenie powiatu ciechanowskiego	353 881,07 zł	382 638,49 zł	483 035,75 zł

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów

Finansowanie zadań z zakresu pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej, jak i instytucjonalnej do końca 2011 r. należało do zadań powiatu. Od 01 stycznia 2012 r. gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela 9. Dochody powiatu z tytułu ponoszenia przez gminy wydatków za pobyt dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023 przedstawia poniższa tabela.

Koszty utrzymania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej ponoszone przez gminy w latach 2021 – 2023 w zł			
Rok	2021	2022	2023
Koszty ponoszone przez gminy na utrzymanie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej (wpływy do powiatu)	397 643,00 zł	502 327,30 zł	633 456,60 zł

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów

1.2. Instytucjonalna piecza zastępcza w powiecie ciechanowskim.

W powiecie ciechanowskim funkcjonuje jedna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Socjalizacyjna, która do marca 2022 r. swoją siedzibę miała w Gołotczyźnie. W drugim kwartale roku 2022 r. została przeniesiona na teren miasta Ciechanów. Od 15 lipca 2023 r. nową siedzibą Placówki jest nowopowstały budynek przy ul. Kruczej 32a w Ciechanowie, który dysponuje 8 pokojami, z łazienką. W/w Placówka dostosowana jest do potrzeb 14 dzieci częściowo lub całkowicie pozbawionych opieki rodziców. Jest to placówka o charakterze socjalizacyjnym, posiadająca 2 miejsca interwencyjne. Zapewnia ona dzieciom i młodzieży pozbawionym opieki rodziców całodobową ciągłą lub okresową opiekę oraz wychowanie do czasu uzyskania pełnoletniości. Na dzień 31 grudnia 2023 r. w w/w Placówce umieszczonych było 17 wychowanków, w tym 16z powiatu ciechanowskiego oraz 1 dziecko z powiatu żuromińskiego.

Tabela 10. Liczba miejsc i dzieci umieszczonych w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Socjalizacyjnej w latach 2021 – 2023.

	Rok		
	2021	2022	2023
Liczba miejsc:	14	14	14
Liczba skierowań:	7	8	9
Liczba dzieci na koniec roku:	14	16	17
- z powiatu ciechanowskiego	12	15	16

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów

W dniu 11 lipca 2023 r. Starosta Powiatu Ciechanowskiego zwrócił się z prośbą do Wojewody Mazowieckiego o wyrażenie zgodny na tymczasowe powstanie drugiej placówki opiekuńczo – wychowawczej na terenie powiatu ciechanowskiego z siedzibą w Ciechanowie przy ul. Sienkiewicza 13. W dniu 4 sierpnia 2023 r. Wojewoda Mazowiecki wyraził zgodę na

zaproponowane rozwiązanie z wykorzystaniem pomieszczeń internatu Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego. W związku z powyższym Starosta Ciechanowski w dniu 10 sierpnia 2023 r. zwrócił się z prośbą do Rzecznika Praw Dziecka o wydanie opinii o której mowa w art. 106 ust. 4 pkt. 2 lit. J ustawy. W dniu 18 grudnia 2023 r. Rzecznik Praw Dziecka wydał stosowną opinię. W związku z powyższym dnia 28 grudnia 2023 r. podjęto Uchwałę Rady Powiatu Ciechanowskiego Nr VI/67/492/2023 w sprawie utworzenia Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Nasz Dom” w Ciechanowie oraz nadano jej status z dniem 1 marca 2024 r.

Należy nadmienić, że dzieci z powiatu ciechanowskiego przebywają również na mocy zawartych porozumień w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów.

Tabela 11. Liczba dzieci z powiatu ciechanowskiego w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów w latach 2021 – 2023 na mocy zawartych porozumień.

Nazwa placówki opiekuńczo-wychowawczej	Liczba dzieci z terenu powiatu w latach		
	2021	2022	2023
Kraśnik – Wioska Dziecięca SOS	3	3	3
Biłgoraj – Wioska Dziecięca SOS	3	3	1
Morąg – Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nasze Dzieci	2	2	2
Ignatki – Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna	1	1	1
Tarłów – Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza	1	1	1
Czernice Borowe – Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nasze Dzieci	1	1	1
Pasym – Dom dla Dzieci Nr 1 i NR3	3	3	0
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Specjalistyczna w Opatowie	0	0	2
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Opatowie	0	0	3
Regionalna Placówka Opiekuńczo – Terapeutyczna w Ignatkach	0	1	1
Dom Dziecka w Kowalewie	0	0	1
ZOL dla dzieci i młodzieży w Bacikach Średnich	0	0	1
Ogółem:	14	15	16

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów

W latach 2021 – 2023 zwiększyła się liczba dzieci z powiatu ciechanowskiego przyjmowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów, co

wygenerowało dodatkowe koszty. Miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówkach opiekuńczo -wychowawczych jest znacznie wyższy niż w rodzinach zastępczych.

Należy jednak podkreślić, że w przypadku dzieci starszych, niepełnosprawnych czy liczego rodzeństwa, którego nie należy rozdzielać, tylko w tej formie można je umieścić. Wynika to z faktu, iż znalezienie dla nich kandydatów na rodziców zastępczych - a tym bardziej adopcyjnych - jest bardzo trudne, a często wręcz niemożliwe. W związku z powyższym decyzję dotyczącą utworzenia drugiej Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej Socjalizacyjnej na terenie powiatu ciechanowskiego uznano za zasadną.

Jednocześnie z tytułu przebywania dzieci z powiatu ciechanowskiego w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów w 2023 r. powiat ciechanowski poniósł wydatki w łącznej wysokości 1 160 000,36 zł.

Poniżej przedstawiono wydatki i dochody na utrzymanie dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na przełomie ostatnich trzech lat.

Tabela 12. Wydatki i dochody z tytułu przebywania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023

Wyszczególnienie	Lata		
	2021	2022	2023
Dochody z tytułu przebywania dzieci z terenu innych powiatów w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Socjalizacyjnej w Ciechanowie	46 361,34 zł	154 964,00 zł	106 123,53 zł
Wydatki z tytułu przebywania dzieci z terenu powiatu ciechanowskiego w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów	795 331,08 zł	880 190,05 zł	1 160 000,36 zł
Wydatki gmin z terenu powiatu ciechanowskiego z tytułu przebywania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej (wpływy do powiatu)	480 063,93 zł	635 530,84 zł	669 588,80 zł

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów

1.3. Realizowane programy wspierające i promujące rodzicielstwo zastępcze

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie ciechanowskim nieustannie prowadzi nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej. W ramach popularyzacji idei rodzicielstwa zastępczego na stronie internetowej Centrum www.pcpr-ciechanow.pl jest zamieszczana informacja dot. poszukiwań osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej. Na bieżąco przygotowywane są wrzutki oraz

materiały informacyjne na profil FB tut. Centrum dotyczące przybliżenia idei i form pieczy zastępczej. W 2023 roku zaprojektowano i wydrukowano nowe ulotki dotyczące poszukiwania kandydatów na rodziny zastępcze z przybliżeniem idei rodzicielstwa zastępczego i rozpowszechniono je za pośrednictwem zaprzyjaźnionych instytucji na terenie powiatu ciechanowskiego.

W Centrum działa Zespół kwalifikujący kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej powołany Zarządzeniem nr 6/2022 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie z dnia 20.09.2022 r. do którego zadań należy: dokonywanie analizy dokumentacji i wydanie oceny, czy osoby kandydujące spełniają warunki określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; ocena ich predyspozycji; przygotowanie opinii w sprawie skierowania lub odmowy skierowania na szkolenie oraz ich kwalifikowanie przed wydaniem zaświadczenia kwalifikującego.

Po zgłoszeniu się kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej i ich zakwalifikowaniu do szkolenia - PCPR jest zobowiązane do jego przeprowadzenia. Dla potrzeb ww. szkolenia w 2021 r. i 2022 r. tut. Centrum podpisało umowę z Fundacją Rodzina Plus z Krakowa, która przeprowadziła szkolenia według programu „Rodzina Plus”. W 2023 r. szkolenia dla rodzin zastępczych niezawodowych na skierowanie tut. Centrum prowadziła Fundacja MAIO i Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny w Oddział Ciechanowie. Były to szkolenia on – line.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osoby pełniące funkcję rodziny zawodowej lub niezawodowej powinny spełniać określone w ustawie warunki oraz odbyć:

- rodziny niezawodowe: 50 godzinne szkolenie teoretyczne oraz 10 godzinną praktykę w już funkcjonujących rodzinach zastępczych;
- rodziny zawodowe: 65 godzinne szkolenie teoretyczne oraz 10 godzinną praktykę w już funkcjonujących rodzinach zastępczych;
- rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego: 75 godzinne szkolenie teoretyczne oraz 10 godzinną praktykę w już funkcjonujących rodzinach zastępczych.

Mimo podejmowanych działań, bieżącego propagowania rodzicielstwa zastępczego, ostatnie lata wskazują na tendencję spadkową w liczbie zgłaszających się osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W 2021 r. szkolenie kandydatów według Programu „Rodzina Plus” ukończyło 7 osób – kandydatów na rodzinę niezawodową. W 2022 r. do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie zgłosiło się do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej 6 osób, tj. 3 małżeństwa kandydujące do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej oraz 10 osób (5 małżeństw), którym Sąd Rodzinny wydał postanowienia o tymczasowym umieszczeniu dzieci w tego typu rodzinie, do czasu uzyskania kwalifikacji. W 2023 r. do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie zgłosiły się do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej 3 osoby, tj. 1 małżeństwo kandydujące do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, 1 osoba niepozostająca w związku małżeńskim oraz 2 osoby (1 małżeństwo) kandydaci na rodzinę zastępczą zawodową. Ponadto 4 osobom (1 małżeństwu i 2 osobom niepozostającym w związkach małżeńskich) Sąd Rodzinny wydał postanowienia o tymczasowym umieszczeniu dzieci w tego typu rodzinie, do czasu uzyskania kwalifikacji.

Tut. Centrum oferuje wszelką pomoc i wsparcie dla już funkcjonujących rodzin zastępczych oraz zapewnia im korzystne warunki do sprawowania opieki nad dziećmi. Aktualnie wszystkie rodziny zastępcze będące pod opieką PCPR w Ciechanowie mają zapewniony bezpłatny dostęp do specjalistycznego wsparcia terapeuty rodzinnego i psychologa. Ponadto w ramach Punktu Konsultacji Specjalistycznej rodzinna piecza zastępcza ma możliwość korzystania z bezpłatnych porad psychologa i prawnika.

Rodziny zastępcze mogą liczyć na pomoc i wsparcie w przypadku wystąpienia czasowych trudności w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad powierzonymi im dziećmi (w związku z wypoczynkiem, pobytem w szpitalu lub wystąpieniem innych nieprzewidzianych trudności, czy zdarzeń losowych). Piecza zastępcza może wówczas być powierzona rodzinie pomocowej. Zawodowe rodziny zastępcze, począwszy od 2012 roku mogą korzystać z przerwy w sprawowaniu opieki przez okres 30 dni w danym roku kalendarzowym.

Podkreślenia wymaga również fakt, że oprócz świadczeń obligatoryjnych PCPR w Ciechanowie przyznaje także świadczenia fakultatywne dla rodzin zastępczych tj.:

- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przyjęciem dziecka do rodziny (do 1.500 zł jednorazowo),

- świadczenie z tytułu wystąpienia zdarzeń losowych (jednorazowo nie więcej niż 1.500,00 zł lub okresowo – 500,00 zł),
- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania (400 zł na każde dziecko),
- świadczenia na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego dla rodzin zawodowych (do 2.000 zł rocznie).

Szczegółowe zasady określa Zarządzenie Nr 9/2022 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie ustalenia zasad udzielania świadczeń oraz zatrudniania osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinie zastępczej, wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ponadto każda z rodzin zastępczych, w której przebywają dzieci do lat 18 objęta jest wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub przedstawiciela organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada, że rodziny zastępcze na ich wniosek obejmuje się wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który może mieć pod opieką nie więcej niż 15 środowisk rodzinnych (wykonuje swoje obowiązki w ramach zadaniowego czasu pracy).

Wydaje się, że wprowadzenie powyższych rozwiązań ułatwi funkcjonowanie rodzinom zastępczym, a w dalszej perspektywie może przyczynić się do rozwoju zawodowych form rodzinnej pieczy zastępczej.

Corocznie tworzona jest oferta szkoleniowa dla funkcjonujących rodzin zastępczych i prowadzony jest nabór na szkolenia oraz warsztaty dla rodziców zastępczych, a także dzieci w nich przebywających. Koordynatorzy pracujący bezpośrednio z rodzinami zastępczymi zbierają informacje na temat zapotrzebowania na szkolenia oraz inne formy wsparcia dla rodzin zastępczych w celu wyjścia naprzeciw ich realnym potrzebom.

Każdego roku tut. Centrum z powodzeniem zrealizowało szereg działań promujących i zapewniających rodzinom zastępczym i dzieciom w nich umieszczonych pomoc i wsparcie, ale także nieocenioną możliwość integracji.

Tabela 13. Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej lata 2021 – 2023

Zakładane rezultaty	Faktyczna realizacja
<p>1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne.</p>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Ciechanowskim i działający przy nim Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej nieustannie prowadzi nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej. W ramach popularyzacji idei rodzicielstwa zastępczego na stronie internetowej Centrum www.pcpr-ciechanow.pl na stałe jest zamieszczana informacja dot. poszukiwań osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej.</p>
<p>2. Postrzeganie rodzin zastępczych jako „wspierających” system pomocy dziecku i rodzinie</p>	<p>W omawianym okresie tut. Centrum prowadzi szereg działań dotyczących promocji rodzicielstwa zastępczego oraz pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Były to m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kampania dotycząca poszukiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych. Nowe plakaty promocyjne rozdyskrebowane były na terenie niemal całego powiatu dzięki współpracy z: Urzędami Gmin, Ośrodkami Pomocy Społecznej, MOSiR Ciechanów, CH Mrówka, placówkami edukacyjnymi, placówkami medycznymi, zaprzyjaźnionymi prywatnymi zakładami, a także parafiami z terenu miasta Ciechanów; • we współpracy z Powiatowym Centrum Kultury i Sztuki w Ciechanowie w dniu 05.06.2022 r. zorganizowało Dzień Rodzicielstwa Zastępczego połączony z Dniem Dziecka. Inicjatywa ta nie byłaby możliwa bez pomocy ludzi dobrej woli i wsparcia sponsorów, którzy przyczynili się do uatrakcyjnienia wspólnego świętowania; • na bieżąco propagowana i rozpowszechniana jest wiedza na temat rodzinnej pieczy zastępczej poprzez zamieszczanie w mediach społecznościowych tut. Centrum

	<p>materiałów informacyjnych dotyczących przybliżenia idei i formy pieczy zastępczej;</p> <ul style="list-style-type: none"> emisja w lokalnej telewizji i radiu materiału dotyczącego rodzicielstwa zastępczego z udziałem dyrektora i pracowników tut. Centrum oraz rodzin zastępczych z terenu powiatu ciechanowskiego. współorganizacja z Fundacją Tak dla Rodziny spotkania informacyjno – edukacyjnego pn. „Rodzina Szkołą Miłości”, które podejmowało tematykę komunikacji i budowania relacji w rodzinie.
3. Wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.	Pomimo ustalonego limitu rodzin zastępczych zawodowych na minimalnym poziomie, tj. 1 rodzina w ciągu każdego roku programu, nie udało się zrealizować założonego celu. Brak osób chętnych do pełnienia ww. funkcji jest problemem ogólnokrajowym i wieloczynnikowym.
4. Diagnoza i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.	<p>We współpracy z Fundacją Rodzina Plus z Krakowa w latach 2021 - 2022 przeprowadzone zostały cykle szkoleń dla kandydatów na zawodowe i niezawodowe rodziny zastępcze z terenu Powiatu Ciechanowskiego.</p> <p>W roku 2021 było to 12 kandydatów (tj. 5 małżeństw oraz 2 osoby samotne) na rodziny zastępczej niezawodowe oraz 1 osoba na rodzinę zastępczą zawodową.</p> <p>W 2022 roku Fundacja przeszkoliła 8 osób, tj. 4 małżeństwa, 3 z nich na rodziny zastępcze niezawodowe i 1 małżeństwo na rodzinę zastępczą zawodową. Ponadto w trakcie szkolenia online w Fundacji Maio szkoliło się jeszcze 2 kandydatów (1 małżeństwo), która została ustanowiona rodzina zastępczą niezawodową.</p> <p>W 2023 r. do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie zgłosiły się do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej 3 osoby, tj. 1 małżeństwo kandydujące do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, 1 osoba</p>

	<p>niepozostająca w związku małżeńskim oraz 2 osoby (1 małżeństwo) kandydaci na rodzinę zastępczą zawodową. Ponadto 4 osobom (1 małżeństwu i 2 osobom niepozostającym w związkach małżeńskim) Sąd Rodzinny wydał postanowienia o tymczasowym umieszczeniu dzieci w tego typu rodzinie, do czasu uzyskania kwalifikacji.</p> <p>Mimo podejmowanych działań ostatnie lata wskazują na tendencję spadkową w liczbie zgłaszających się osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Należy podkreślić, że poza rodzinami, gdzie postanowieniem Sądu Rodzinnego w Ciechanowie zostały już umieszczone dzieci (najczęściej są to dalsi krewni), do tut. Centrum zgłosiły się także rodziny zupełnie niespokrewnione z dziećmi, pragnące zapewnić opiekę i wychowanie dzieciom umieszczanym w pieczy zastępczej.</p>
5. Wsparcie istniejących rodzin zastępczych.	<p>Czerwiec 2022 r. organizacja imprezy plenerowo-kinowej z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz Dnia Dziecka na terenie Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki w Ciechanowie, w trakcie której uczestnicy wzięli udział w bezpłatnym seansie filmowym, konkursie plastycznym z nagrodami pt. „Mój wymarzony Dzień Dziecka” oraz bez troskiej zabawie podczas prowadzonych animacji. Rodziny, dzieci i goście korzystali z przygotowanych posiłków w formie grilla, słodkich przekąsek (lody, wata cukrowa) oraz słodkości dostępnych dzięki pozyskanym przez tut. Centrum, w głównej mierze, prywatnym sponsorom;</p> <p>Listopad 2022 r. zorganizowanie we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Ciechanowie szkolenia dla opiekunów zastępczych pt. „Środki psychoaktywne – co warto wiedzieć?”, które miało uwrażliwić rodziców zastępczych na kwestie uzależnień u dzieci i młodzieży, popularnych obecnie środków psychoaktywnych, sposobów ich zażywania oraz przechowywania.</p> <p>Grudzień 2022 r. w siedzibie tut. Centrum zorganizowane zostały „Mikołajkowe Warsztaty Piernikowe” dla dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, które przerodziły się w gwarne, radosne spotkanie przy dźwiękach świątecznych piosenek</p>

i opowieści.

Pod koniec roku 2022 funkcjonującym rodzinom zastępczym przedstawiona została oferta wsparciowa i szkoleniowa na rok 2023. Wypełnione ankiety pozwoliły nam na dopasowanie tematyki szkoleń i warsztatów zgodnie z potrzebami zgłaszanymi przez rodziny zastępcze;

Styczeń 2023 r. - tut. Centrum zorganizowało w siedzibie PCPR okolicznościowe spotkanie połączone z mini warsztatami i sesją fotograficzną z okazji Dnia Babci i Dziadka z udziałem wspomnianych dziadków oraz ich wnucząt (rodziny zastępcze spokrewnione).

Regularnie prowadzona jest grupa wsparcia dla rodzin zastępczych w formie comiesięcznych spotkań.

Marzec 2023 r. – organizacja warsztatów wielkanocnych dla dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej; spotkanie miało na celu integrację środowiska rodzin zastępczych, dzieci w nich przebywających oraz stworzenie przestrzeni do wspólnego spędzenia czasu bez wszechobecnych urządzeń mobilnych – tworzenie niepowtarzalnych kartek i dekoracji świątecznych.

Maj 2023 r. – zorganizowanie przez tut. Centrum okolicznościowego wyjazdu do Warszawy dla grupy rodzin zastępczych z terenu powiatu ciechanowskiego, z okazji obchodzonego rok rocznie Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. W programie znalazły się: spacer po Starówce (z przewodnikiem), obiad w restauracji oraz udział w spektaklu teatralnym pt. „Powiedzmy Miłość” w Teatrze Komedia;

Czerwiec 2023 r. – za sprawą Starostwa Powiatowego w Ciechanowie małoletnie dzieci w Dniu Dziecka, tj. 1 czerwca, mogły wziąć udział w projekcji kinowej „Spider-man” w PCKiSz w Ciechanowie;

Również w czerwcu 2023 r. zorganizowane zostało szkolenia dla rodzin zastępczych z terenu powiatu ciechanowskiego dotyczące nieinwazyjnych metod wychowawczych w celu zachowania i wzmocnienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych pt. „Jak

nie stracić głowy i autorytetu?”

Sierpień 2023 r. – organizacja we współpracy z Fundacją Tak dla Rodziny spotkania informacyjnego pt. „Rodzina Szkołą Miłości”. W programie znalazły się prelekcje, wystawa oraz koncert.

Październik 2023 r. – rekrutacja dzieci i młodzieży z rodzinnej pieczy zastępczej do udziału w premierze spektaklu Teatru Kłapsik „Dziób w dziób”;

Listopad 2023 r. – organizacja spotkania profilaktyczno – edukacyjnego „Cyberprzestrzeń cichym porywaczem” zorganizowanym we współpracy z Komendą powiatową Policji w Ciechanowie dla dzieci i młodzieży z rodzinnej pieczy zastępczej
W grudniu 2023 r. zorganizowano w siedzibie tut. Centrum dla dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej przedsięwzięcie „Zakątek Św. Mikołaja – czyli kreatywne warsztaty świąteczne”;

Corocznie prowadzony jest nabór, we współpracy z ZHP, na wyjazd wakacyjny w ramach programu profilaktyczno – terapeutycznego dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych skutkami alkoholizmu „Pogodne Lato”;

Każdego roku współpracujemy z PCK mając na celu umożliwienie dzieciom z rodzinnej pieczy zastępczej wyjazdu na kolonie letnie nad morze.

Rodziny zastępcze korzystają także z pomocy i wsparcia specjalistów w ramach Punktu Konsultacji Specjalistycznej (psycholog, prawnik) oraz zatrudnionego w pieczy zastępczej terapeuty rodzinnego, który prowadzi z nimi oraz ich wychowankami terapię rodzinną.

W ramach ustawowego zapisu dot. diagnozowania pod kątem psychofizycznym dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, psycholog zatrudniony w tut. Centrum przeprowadzi badania psychologiczne i opracowuje diagnozy dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Przygotowuje także opinie psychologiczne na potrzeby kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Jednocześnie udziela wsparcia

	<p>psychologicznego rodzinom zastępczym i dzieciom w nich umieszczonym z terenu powiatu oraz cyklicznie obejmuje pomocą dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodziców zastępczych. Opracowuje również oceny predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.</p> <p>Należy nadmienić, że każda rodzina zastępcza na terenie powiatu ciechanowskiego, w której umieszczone zostało dziecko poniżej 18 roku życia, objęta jest wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub przedstawiciela organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 77 ust. 4 koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka.</p> <p>W Zespole ds. pieczy zastępczej w tut. Centrum zatrudnionych jest 6 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej - 5 na umowę o pracę (wśród których 1 przebywa na urlopie macierzyńskim), pracujących w ramach zadaniowego czasu pracy oraz 1 zatrudniony na umowę zlecenie, również trzech pracowników tut. Centrum w ramach dodatkowo powierzonych obowiązków wspiera rodziny zastępcze jako przedstawiciele organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, którzy na bieżąco udzielają pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym oraz dzieciom w nich umieszczonych poprzez rozmowy motywujące, edukację w zakresie podstawowych umiejętności interpersonalnych, prowadzone mediacje pomiędzy członkami rodziny oraz utrzymywanie współpracy z istniejącymi instytucjami zapewniającymi pomoc i wsparcie rodzinie.</p>
<p>6. <i>Wzrost liczby dzieci powracających do rodzin naturalnych.</i></p>	<p>Dzieci obejmowane są rodziną zastępczą zgodnie z postanowieniami sądu. Głównymi powodami objęcia dzieci pieczą zastępczą są: uzależnienia rodziców, problemy psychiczne, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, sporadycznie sieroctwo lub półsieroctwo, niepełnosprawność rodziców oraz przemoc w rodzinie.</p> <p>Pomimo, iż z założenia, piecza zastępcza ma charakter czasowy to doświadczenie</p>

	<p>pokazuje, że dzieci umieszczane w rodzinnej pieczy zastępczej w większości przebywają w niej długoterminowo.</p> <p>W roku 2022 rodzinną pieczę zastępczą opuściło 18 dzieci z 11 rodzin zastępczych. W większości z powodu przysposobienia – 6 dzieci, w przypadku 4 dzieci był to powrót do rodziny biologicznej, 4 dzieci zmieniło formę pieczy zastępczej oraz 4 dzieci ukończyło 18 rok życia.</p> <p>W roku 2023 do 9 rodzin biologicznych powróciło 18 dzieci, 1 dziecko zostało przysposobione przez rodzinę zastępczą i 1 dziecko trafiło do Regionalnej Placówki Opiekuńczo – Terapeutycznej w Ignatkach.</p>
<p>7. <i>Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin dysfunkcyjnych.</i></p>	<p>Przy tut. Centrum funkcjonuje Punkt Konsultacji Specjalistycznej, z którego mogą korzystać zarówno rodziny zastępcze, jak i pozostali mieszkańcy powiatu ciechanowskiego, gdzie bezpłatnych porad udzielają: psycholog, prawnik oraz terapeuta rodzinny.</p> <p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie i działający w jego strukturze Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej współpracuje z innymi PCPR i placówkami pomocy społecznej, z sędziami i kuratorami Sądu Rodzinnego w Ciechanowie, Policją, Ośrodkiem Adopcyjnym w Ciechanowie, szkołami, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Ciechanowie, ze szpitalem Wojewódzkim w Ciechanowie, głównie oddziałem noworodkowym i dziecięcym oraz innymi instytucjami.</p>
<p>8. <i>Kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających zastępcze formy opieki.</i></p>	<p>Centrum na bieżąco, według indywidualnych potrzeb realizuje zadania w zakresie pomocy w usamodzielnianiu pełnoletnich wychowanków opuszczających instytucjonalne i rodzinne formy pieczy zastępczej. Dla każdego wychowanka opracowany jest indywidualny program usamodzielniania i integracji wychowanka ze środowiskiem, w którym ustala się formy i zakres pomocy biorąc pod uwagę sytuację</p>

	<p>usamodzielnianego wychowanka oraz warunki materialne i socjalne rodziców, czy najbliższych krewnych. Indywidualny program usamodzielnienia opracowuje opiekun usamodzielnienia wspólnie z usamodzielnianym wychowankiem, wychowawcą placówki lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. W przypadku wychowanków z rodzin zastępczych opiekunem procesu usamodzielnienia - zaakceptowanym przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie - najczęściej jest jedno z rodziców zastępczych, natomiast usamodzielniani wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych najczęściej jako opiekuna wskazują wychowawcę z placówki, którą opuszczają lub pracownika socjalnego tut. Centrum.</p>
--	---

1.4. Świadczenia na usamodzielnienie dla pełnoletnich wychowanków zastępczych form opieki.

Pełnoletnim wychowankom opuszczającym zastępcze formy opieki przysługują trzy formy pomocy, które na przestrzeni lat były waloryzowane. Finalnie od czerwca 2023 r. wynoszą:

- *pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki* (dla osób znajdujących się w przedziale wiekowym 18-25 lat), które kontynuują naukę na różnych poziomach kształcenia - 681,00 zł miesięcznie;

- *jednorazowa pomoc pieniężna na usamodzielnienie:*

- 1) w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną - nie mniej niż 3 300 zł, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat;

- 2) w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną:

- a) nie mniej niż 6 600 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,

- b) nie mniej niż 3 300 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,

- c) nie mniej niż 1 650 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

- *pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej lub finansowej* jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia, w wysokości nie niższej niż 1 500 zł, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie niższej niż 3 000 zł.

W powiecie ciechanowskim w 2023 r. pomoc w procesie usamodzielniania udzielana była 10 pełnoletnim wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze i inne placówki stacjonarne oraz 33 pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze. Poniższa tabela przedstawia liczbę usamodzielnianych wychowanków zastępczych form opieki w latach 2021 - 2023.

Tabela 14. Liczba usamodzielnianych wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki w latach 2021– 2023

Formy pomocy	Lata					
	2021		2022		2023	
	placówki	rodziny zastępcze	placówki	rodziny zastępcze	placówki	rodziny zastępcze
Pomoc na kontynuowanie nauki	7	23	7	21	8	23
Pomoc na usamodzielnienie	5	8	1	10	1	10
Pomoc na zagospodarowanie	1	5	1	7	1	9

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów

Poniżej przedstawiono formy i wysokość udzielonej pomocy dla wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki.

Tabela 15. Koszty poniesione przez powiat ciechanowski na usamodzielniających się wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki w latach 2021 – 2023

Formy pomocy	Lata					
	2021		2022		2023	
	placówki	rodziny zastępcze	placówki	rodziny zastępcze	placówki	rodziny zastępcze
Pomoc na kontynuowanie nauki	27 249,49 zł	111 272,17 zł	26 781,45 zł	97 167,03 zł	43 840,20 zł	132 610,65 zł
Pomoc na usamodzielnienie	34 852,00 zł	33 998,00 zł	7 839,00 zł	49 629,00 zł	7 839,00 zł	66 404,00 zł
Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie	2 000,00 zł	11 154,00 zł	2 000,00 zł	14 000,00 zł	4 078,00 zł	18 234,00 zł
Ogółem:	64 101,49 zł	156 424,17 zł	36 620,045 zł	160 796,03 zł	55 757,20 zł	217 248,65 zł

Źródło: Dane własne PCPR Ciechanów

Z powyższego zestawienia wynika, że liczba usamodzielnianych wychowanków placówek w latach 2021 – 2023 utrzymywała się na podobnym poziomie, podobnie jak liczba usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej. Należy podkreślić, że w omawianym okresie największe kwoty generowała pomoc na kontynuowanie nauki, zarówno w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, jak i w rodzinach zastępczych.

2. Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Do zadań własnych powiatu należy:

1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej;

2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;

3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;

4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;

5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego

o zasięgu ponadgminnym;

6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka

i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;

7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:

a) grup wsparcia,

b) specjalistycznego poradnictwa;

8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;

9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;

10) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w **art. 38d** *rejestry tworzone przez ministra właściwego do spraw rodziny* ust. 1, ich aktualizacja i usuwanie;

11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;

12) finansowanie:

a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,

c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;

13) sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w **art. 187** *zadania ministra właściwego do spraw rodziny* ust. 3, w terminie:

a) do dnia 31 stycznia danego roku – za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku,

b) do dnia 31 lipca danego roku – za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku

14) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w **art. 193** *opłaty rodziców za pobyt dziecka w pieczy zastępczej* ust. 8.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust. 1;

2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3;

2a) finansowanie:

a) wydatków związanych z dowozem do rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, a także związanych z odwiezieniem dziecka, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na czas określony, jeżeli sposób i zasady pokrycia kosztów powrotu dziecka nie wynikają z orzeczenia lub informacji sądu lub innego organu państwa obcego,

b) średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka oraz świadczeń pieniężnych,

c) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne

- dotyczących osób, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b i pkt 2a, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych;

3. Cele Programu i zadania do realizacji

Główny celem realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie ciechanowskim stał się rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej. Cel ten poszerzony został o cztery cele szczegółowe, które wskazują na główne obszary działania w obrębie zadań wynikających z pieczy zastępczej. Każdy obszar (cel szczegółowy) opisują z góry określone zadania wraz ze sposobem ich realizacji.

Lp.	Cel szczegółowy	Zadania do realizacji	Sposoby realizacji działań	Instytucje odpowiedzialne za realizację i wspomagające
1.	Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym opieki rodziców	<p>1.1.Promowanie w środowisku lokalnym zastępczych form opieki.</p> <p>1.2.Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych oraz innych form rodzinnej pieczy zastępczej.</p>	<p>1.1.1. Opracowywanie i dystrybucja ulotek, plakatów, publikowanie artykułów w lokalnej prasie, ogłoszenia i audycje radiowe.</p> <p>1.1.2. Bieżące przygotowywanie wrzutek oraz materiałów informacyjnych na profil FB tut. Centrum dotyczących przybliżenia idei i form pieczy zastępczej.</p> <p>1.1.3. Indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi tworzeniem pieczy zastępczej.</p> <p>1.2.1. Organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych.</p> <p>1.2.2. Tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej (rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe i rodzinne domy dziecka).</p> <p>1.2.3. Rozwój współpracy lokalnych instytucji działających na rzecz dziecka i</p>	<p>PCPR, ops z terenu powiatu, instytucje i zaprzyjaźnione firmy, parafie</p> <p>PCPR</p> <p>PCPR</p> <p>PCPR z możliwością skierowania do innych instytucji szkolących</p> <p>PCPR, ops z terenu powiatu</p> <p>PCPR</p>

		<p>1.3.Upowszechnianie roli i znaczenia rozwoju rodzinnych, zastępczych form opieki.</p> <p>1.4 Pomoc rodzinom zastępczym w regulowaniu sytuacji prawnej umieszczonych u nich dzieci</p> <p>1.5.Zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodków adopcyjnych, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających</p>	<p>rodziny mającej na celu pozyskiwanie kandydatów do sprawowania zastępczych form opieki.</p> <p>1.3.1. Promowanie zastępczych form opieki podczas organizowanych imprez okolicznościowych w powiecie ciechanowskim.</p> <p>1.4.1. Zapewnienie pomocy prawnej.</p> <p>1.4.2. Współpraca z sędziami i kuratorami sądowymi w zakresie uregulowania sytuacji prawnej dziecka.</p> <p>1.5.1. Współpraca z ośrodkami adopcyjnymi i Wojewódzkim Ośrodkiem Adopcyjnym w Warszawie funkcjonującym w ramach Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej w Warszawie.</p>	<p>PCPR we współpracy z instytucjami</p> <p>PCPR – Punkt Specjalistycznego Poradnictwa</p> <p>PCPR, Zespół ds. pieczy zastępczej, Sąd Rodzinny, WOA</p> <p>PCPR, Zespół ds. pieczy zastępczej, Sąd Rodzinny, Ośrodek Adopcyjny, PCPR, rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo - wychowawcze</p>
2.	Wsparcie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu	2.1.Pomoc osobom tworzącym rodzinną pieczę zastępczą w przezwyciężaniu problemów związanych z opieką nad małoletnimi przebywającymi pod ich opieką.	<p>2.1.1. Zapewnienie rodzinom bezpłatnej pomocy psychologicznej, terapeutycznej, pedagogicznej, socjalnej i prawnej.</p> <p>2.1.2. Organizowanie grup wsparcia dla osób tworzących rodzinną pieczę</p>	<p>PCPR</p> <p>PCPR</p>

			zastępczą. 2.1.3. Wspieranie rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka przez wolontariuszy.	PCPR
			2.1.4. Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach poprawy życia zgodnie z potrzebami o przysługującym rodzinom prawami.	PCPR
			2.1.5. Rozwój pracy zespołowej na rzecz dziecka i rodziny (koordynator rodziny, asystent rodziny, rodziny pomocowe).	PCPR, ops z terenu powiatu
			2.1.6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi lokalnie na rzecz dziecka i rodziny.	PCPR, ops z terenu powiatu, organizacje pozarządowe i inne instytucje specjalistyczne
			2.1.7. Współpraca z ops, sądem rodzinnym, w zakresie przewycięzania problemów opiekuńczo-wychowawczych.	PCPR, ops z terenu powiatu, organizacje pozarządowe i inne instytucje specjalistyczne
			2.1.8. Organizowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje istniejących rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.	PCPR
			2.1.9. Dokonywanie oceny rodzin	PCPR

			zastępczych w zakresie ich funkcjonowania.	PCPR
			2.1.10. Organizowanie wyjazdów i wyjść kulturalnych, rekreacyjnych, edukacyjnych i integracyjnych	
3.	Systematyczne wsparcie dzieci przebywających w pieczy zastępczej	3.1. Pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej.	<p>3.1.1. Prowadzenie pracy zespołowej na rzecz dziecka i rodziny (koordynator rodziny, asystent rodziny, rodziny pomocowe).</p> <p>3.1.2. Przygotowanie we współpracy z asystentem rodziny i rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka planu pomocy dziecku oraz jego realizacja.</p> <p>3.1.3. Zapewnienie dzieciom specjalistycznej pomocy, w tym: - psychologicznej/terapeutycznej, - reedukacyjnej, - rehabilitacyjnej.</p> <p>3.1.4. Organizowanie zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej.</p> <p>3.1.5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi lokalnie na rzecz dziecka i rodziny.</p>	<p>PCPR, ops z terenu powiatu, organizacje pozarządowe, jednostki i inne instytucje specjalistyczne</p> <p>PCPR, ops z terenu powiatu, org. pozarządowe, jednostki i inne instytucje specjalistyczne</p> <p>PCPR, organizacje pozarządowe, jednostki i inne instytucje specjalistyczne</p> <p>PCPR, SR, Policja, ops, placówki edukacyjne, ośrodki adopcyjne</p> <p>PCPR , organizacje</p>

			3.1.6 Organizowanie warsztatów okolicznościowych, wyjść integracyjno – kulturalnych	pozarządowe PCPR
4.	Zapewnienie wszechstronnej pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	4.1. Objęcie wsparciem usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	<p>4.1.1. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz pomocy rzeczowej na zagospodarowanie.</p> <p>4.1.2. Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, mieszkania z zasobów gminy.</p> <p>4.1.3. Podnoszenie przez usamodzielnianych kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych przez uczestnictwo w kursach zawodowych oraz treningach kompetencji i umiejętności społecznych</p>	<p>PCPR, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz inne placówki całodobowe</p> <p>PCPR, ośrodki pomocy społecznej w/g miejsca zamieszkania</p> <p>PCPR, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz inne placówki całodobowe</p>

4. Zakładane rezultaty realizacji Programu

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne.
2. Postrzeganie rodzin zastępczych jako „wspierających” system pomocy dziecku i rodzinie.
3. Wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.
4. Diagnoza i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.
5. Wsparcie istniejących rodzin zastępczych.
6. Wzrost liczby dzieci powracających do rodzin naturalnych.
7. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin dysfunkcyjnych.
8. Kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających zastępcze formy opieki.

5. Limity rodzin zastępczych zawodowych

Na przestrzeni lat 2021-2023 na terenie powiatu ciechanowskiego nie powstała niestety żadna nowa rodzina zastępcza zawodowa z uwagi na brak kandydatów. Należy podkreślić, że brak osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej jest problemem ogólnokrajowym. Występują powiaty, które w swoich zasobach ogóle nie posiadają zawodowych rodzin zastępczych. Z analizy historii powstawania ciechanowskich rodzin zawodowych, wynika, że zdecydowana większość kandydatów zainteresowała się tematyką pieczy zastępczej w związku ze swoimi doświadczeniami życiowymi, a nie kampaniami medialnymi. Na ogół były to sytuacje, kiedy ktoś z rodziny czy najbliższego otoczenia pełnił podobną funkcję. Wydaje się więc, że stałe polepszanie warunków funkcjonowania już istniejących rodzin zastępczych jest najskuteczniejszym sposobem stopniowego pozyskiwania odpowiednich kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe czy niezawodowe. Skala trudności, wobec których stoi dana rodzina zastępcza, jest zróżnicowana, ale na ogół mają one wspólny mianownik. Obok komplikacji, jakie towarzyszą prawie każdemu procesowi wychowawczemu, w rodzinie zastępczej często występują czynniki dodatkowe tj. problemy adaptacyjne, niedostosowanie społeczne dziecka, czy też związane z

przejawianymi przez dziecko problemami natury psychologicznej. Podsumowując, wzrost liczby i prawidłowe funkcjonowanie rodzin zastępczych, niewątpliwie zależy od wielu czynników. Jednym z nich jest współpraca między pracownikami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, a funkcjonującymi już rodzinami zastępczymi. Tylko wspólne działania, których nadrzędnym dobrem jest dziecko, mogą doprowadzić do osiągnięcia pożądaných celów. Ponadto podkreślić należy, że równie istotnym celem jest propagowanie rodzicielstwa zastępczego w środowisku lokalnym oraz m.in. stosowanie odpowiednich rozwiązań finansowych. Priorytetem jest dbałość o jakość oferowanego wsparcia w odniesieniu do problemów i potrzeb funkcjonujących rodzin zastępczych z terenu naszego powiatu, jak również dalszy rozwój pieczy zastępczej.

W związku z brakiem kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe oraz uwzględniając potrzeby w zakresie liczby dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych, przyjęto w dalszym ciągu limit rodzin zastępczych zawodowych na minimalnym poziomie, tj.:

1. na rok 2024 - do 1 rodziny zawodowej,
2. na rok 2025 - do 1 rodziny zawodowej,
3. na rok 2026 - do 1 rodziny zawodowej.

6. Zagrożenia dla realizacji działań ujętych w Programie.

1. Brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.
2. Brak współpracy ze strony rodziców biologicznych w celu powrotu dziecka do rodziny.
3. Utrudnianie przez rodziców biologicznych procesu przysposobienia dziecka oraz przedłużający się jego pobytu w pieczy zastępczej.
4. Długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka, które zmniejszają jego szanse na przysposobienie.
5. Brak współpracy usamodzielniających się wychowanków zastępczych form opieki w procesie usamodzielnienia (nierealizowanie lub przerywanie indywidualnych programów usamodzielnienia).

7. Źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 – 2026 są środki finansowe:

- 1) z budżetu powiatu ciechanowskiego,
- 2) z budżetu samorządów gminnych, zgodnie z art. 191 ust. 8 ustawy,
- 3) z budżetu samorządów powiatowych, zgodnie z art. 191 ust. 4 ustawy,
- 4) dotacji celowych i środków pozyskiwanych z innych źródeł, np. środki z Unii Europejskiej, budżet Państwa.

8. Realizatorzy Programu

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie przy współpracy:

- 1) Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowie, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gliniojecku, Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej w: Ciechanowie, Gołyminie, Grudusku, Ojrzeniu, Opinogórze, Regiminie i Sońsku;
- 2) Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych i innych placówek funkcjonujących w obszarze dziecka i rodziny, w których zostały umieszczone dzieci z terenu powiatu ciechanowskiego;
- 3) Rodzin zastępczych i rodzin pomocowych;
- 4) Sędziów i kuratorów Sądów Rodzinnych;
- 5) Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie;
- 6) Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w Warszawie Oddział w Ciechanowie;
- 7) Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Ciechanowie oraz placówek oświatowych;
- 8) Specjalistycznego Szpitala Wojewódzkiego w Ciechanowie i innych placówek służby zdrowia;
- 9) Organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych,
- 10) Wolontariuszy
- 11) Zaprzyjaźnionych firm prywatnych i ludzi dobrej woli.

9. Sposób monitorowania Programu

Program będzie monitorowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie. Program jest spójny z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017 – 2026.

Monitorowanie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Ciechanowskim na lata 2024 – 2026 odbywać się będzie na podstawie sporządzanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz analizy dokumentów związanych z działaniami ujętymi w Programie, takich jak: plany pomocy dziecku, indywidualne programy usamodzielniania, informacje o sytuacji osobistej dziecka, oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, oceny rodzin zastępczych, decyzji administracyjnych dotyczących przyznanych świadczeń. Zebrane materiały zostaną poddane analizie, która posłuży do oceny realizacji i skuteczności programu pod względem merytorycznym i finansowym.

Informacje te przedkładane będą Zarządowi Powiatu i Radzie Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie oraz Sprawozdaniu z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej terenu powiatu ciechanowskiego.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

Uchwała Nr 36/2024
Zarządu Powiatu Ciechanowskiego
z dnia 15 marca 2024 roku

w sprawie przygotowania projektu uchwały Rady Powiatu Ciechanowskiego w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026

Na podstawie art. 32 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r., poz.107), Zarząd Powiatu Ciechanowskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przygotowuje się i wnosi pod obrady Rady Powiatu Ciechanowskiego projekt uchwały w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Zarządu Powiatu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Członkowie Zarządu Powiatu:

1. Jan Andrzej Kaluszkiewicz - Starosta Ciechanowski	.....
2. Marek Marcinkowski - Wicestarosta	.....
3. Jacek Bogdan Ogłęcki	.....
4. Wojciech Rykowski	.....
5. Tadeusz Wieczorek	.....